

L'Espanyol d'Amèrica

Codi: 100610

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500248 Llengua i Literatura Espanyoles	OT	3	1
2500248 Llengua i Literatura Espanyoles	OT	4	1
2504012 Estudis d'Espanyol i Xinès: Llengua, Literatura i Cultura	OB	3	1
2504386 Estudis d'Anglès i Espanyol	OT	3	1
2504386 Estudis d'Anglès i Espanyol	OT	4	1
2504388 Estudis de Català i Espanyol	OT	3	1
2504388 Estudis de Català i Espanyol	OT	4	1

Professor/a de contacte

Nom: Eva Araceli Mejía Ugarte

Correu electrònic: evaaraceli.mejia@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: No

Grup íntegre en espanyol: Sí

Prerequisits

Com que l'estudiant ha demostrat, mitjançant l'obtenció dels crèdits corresponents a les assignatures de formació bàsica i a les obligatòries, que ha adquirit les competències bàsiques, haurà de ser capaç d'expressar-se amb correcció oralment i per escrit. Per aquest motiu, les errades ortogràfiques i d'expressió que pugui cometre comportaran un descens de la puntuació en la qualificació final.

Les activitats pràctiques i els treballs presentats en l'assignatura hauran de ser originals i no s'admetrà, en cap circumstància, el plagi total o parcial de materials aliens publicats en qualsevol suport. L'eventual presentació de material no original sense indicar adequadament el seu origen comportarà, automàticament, la qualificació de suspens (0).

Així mateix, es considera que l'estudiant coneix les normes generals de presentació d'un treball acadèmic. Tot i això, el professor de l'assignatura pot donar normes específiques, en el cas que ho consideri necessari.

Objectius

L'assignatura té com a objectiu descriure i analitzar les característiques lingüístiques de l'espanyol d'Amèrica en el context general de la llengua espanyola. Un cop cursada, els estudiants seran capaços d'identificar les principals variants americanes de l'espanyol, descriure els trets particulars de cadascuna d'elles i reconèixer exemples concrets, tant textuals com orals. També podran caracteritzar la situació lingüística dels diferents països americans i els contactes que l'espanyol hi manté amb altres llengües. L'enfocament de l'assignatura

és fonamentalment sincrònic, però s'inclouen al temari alguns aspectes històrics que han donat forma a les diferents varietats, així com les teories que s'han formulat per explicar les particularitats de les variants americanes enfront de les de l'espanyol europeu.

Competències

Estudis d'Anglès i Espanyol

- Actuar en l'àmbit de coneixement propi avaluant les desigualtats per raó de sexe/gènere.
- Analitzar les principals propietats fonètiques, fonològiques, morfològiques, sintàctiques, lèxiques i semàntiques de les llengües anglesa i espanyola, la seva evolució al llarg de la història i la seva estructura actual.
- Aplicar els conceptes, els recursos i els mètodes adquirits a l'estudi de la llengua anglesa i de l'espanyol en un context social global i multilingüe.
- Aplicar les estratègies d'ensenyament i adquisició al desenvolupament de la competència comunicativa (lingüística i extralingüística) en una societat global i multilingüe.
- Demostrar habilitats per desenvolupar-se de manera professional en els àmbits de les aplicacions lingüístiques, la docència i la gestió literària i cultural en anglès i espanyol.
- Introduir canvis en els mètodes i els processos de l'àmbit de coneixement per donar respostes innovadores a les necessitats i demandes de la societat.
- Que els estudiants hagin desenvolupat les habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Utilitzar les eines digitals i les fonts documentals específiques per a la captació i l'organització d'informació.

Estudis de Català i Espanyol

- Actuar en l'àmbit de coneixement propi avaluant les desigualtats per raó de sexe/gènere.
- Analitzar els principals factors de variació lingüística del català i de l'espanyol, siguin historicopolítics, diatòpics, semàntics o pragmàtics, i la seva evolució al llarg de la història i a l'actualitat.
- Analitzar les principals propietats fonètiques, fonològiques, morfològiques, sintàctiques, lèxiques i semàntiques de la llengua catalana i espanyola, la seva evolució al llarg de la història i la seva estructura actual.
- Demostrar habilitats per desenvolupar-se de manera professional en els àmbits de les aplicacions lingüístiques, la docència i la gestió literària i cultural en català i espanyol.
- Introduir canvis en els mètodes i els processos de l'àmbit de coneixement per donar respostes innovadores a les necessitats i demandes de la societat.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Utilitzar les eines digitals i les fonts documentals específiques per a la captació i l'organització d'informació.

Resultats d'aprenentatge

1. Adquirir tècniques i mètodes d'anàlisi lingüístiques relacionades amb la variació.
2. Analitzar les desigualtats degudes al sexe o al gènere i els biaixos de gènere en l'àmbit de coneixement historicosocial.
3. Aplicar els coneixements i usos metodològics propis de l'anàlisi del discurs i de la pragmàtica per interpretar textos i intencions comunicatives i argumentar en conseqüència.
4. Aprendre les habilitats necessàries per fer l'anàlisi discursiva de textos orals i escrits.
5. Comunicar fent un ús no sexista del llenguatge.
6. Conèixer d'una manera teoricopràctica la diversitat lingüística de l'espanyol.

7. Conèixer les varietats geolèctals actuals de l'espanyol al món, amb especial atenció a les varietats sociolingüístiques de l'espanyol a Amèrica.
8. Descriure i analitzar la variació pragmàtica tenint en compte la comunicació verbal, paraverbal i no verbal.
9. Fer servir l'anàlisi del discurs per efectuar un posicionament crític davant de diversos usos lingüístics socials (discurs del poder, discurs de gènere i sexisme, etc.).
10. Formar-se en el coneixement de tècniques i mètodes d'anàlisi lingüística dialectal per a aplicar-les en l'aprenentatge i l'ensenyament de la llengua espanyola.
11. Identificar diferents perspectives teorico-metodològiques en l'anàlisi del discurs.
12. Manejar les bases de dades i fonts o materials d'Internet per a l'anàlisi de la variació lingüística de l'espanyol.
13. Reconèixer els processos dels canvis lingüístics.
14. Relacionar la norma lingüística amb altres disciplines gramaticals.
15. Resoldre problemes de la llengua espanyola i fer anàlisi i comentaris lingüístics en una perspectiva tant sincrònica com historicocomparativa.
16. Ser capaç de resoldre problemes propis de l'anàlisi del discurs en situacions lingüístiques professionals (comunicació política, campanyes electorals, interacció en l'empresa, ensenyament de llengües, etc.).
17. Ser tolerant amb la diversitat i la riquesa lingüístiques.
18. Situar els canvis lingüístics en el seu context cronològic.
19. Utilitzar recursos tecnològics (digitals i audiovisuals) per a l'adquisició del coneixement i les seves aplicacions en llengua i literatura.
20. Valorar la importància de la norma panhispànica en el context internacional.

Continguts

1. Breu història de l'expansió de l'espanyol a Amèrica. Les hipòtesis sobre la formació de l'espanyol d'Amèrica.
2. La situació actual de l'espanyol a Amèrica. Les principals varietats de l'espanyol americà. Mapes lingüístics i legislacions dels diferents països. El nom de la llengua: espanyol, castellà i idioma nacional.
3. Característiques generals de l'espanyol d'Amèrica: aspectes fonètics, fonològics, gramaticals, morfosintàctics i lèxics. La influència d'altres llengües europees (italià, portuguès, anglès i francès).
4. La situació sociolingüística a l'Amèrica hispana. Els contactes entre l'espanyol i les altres llengües americanes. La política lingüística dels països d'Amèrica. Els pidgins i criolls amb component hispànic.
5. L'espanyol d'Amèrica i la norma hispànica. La NLE i el DPD. Els atles lingüístics i altres projectes sobre la variació en l'espanyol americà. Els diccionaris d'americanismes.
6. Norma panhispànica i policentrisme. Actualitat del panhispanismo.

Metodologia

L'aprenentatge d'aquesta assignatura per part de l'alumne es distribueix de la manera següent:

- Activitats dirigides (35%). Aquestes activitats es divideixen en classes magistrals i en pràctiques i seminaris dirigits pel professor, en què es combinarà l'explicació teòrica amb la discussió de tot tipus de textos.
- Activitats supervisades (10%). Es tracta de tutories programades pel professor, dedicades a la correcció i comentari de problemes en els diferents nivells d'anàlisi lingüística.
- Activitats autònomes (50%). Aquestes activitats inclouen tant el temps dedicat a l'estudi personal com a la realització de ressenyes, treballs i comentaris analítics, així com a la preparació de presentacions orals.
- Activitats d'avaluació (5%). L'avaluació de l'assignatura es durà a terme mitjançant presentacions orals i proves escrites.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòrico-pràctiques	59	2,36	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20
Tipus: Supervisades			
Tutories programades	15	0,6	5, 6, 7, 12, 14, 17, 20
Tipus: Autònomes			
Preparació de classes i proves	70	2,8	5, 6, 7, 12, 14, 17, 20

Avaluació

Per a l'avaluació final es tindrà en compte la redacció d'un treball de curs individual o en equip (30%), una presentació oral en classe (20%) i una prova escrita presencial (50%). Les tres activitats són obligatòries. En cas excepcional, la presentació oral es podrà substituir per un treball breu de síntesi. Es considerarà "No avaluable" tot estudiant que no presenti les tres evidències d'avaluació. Per a aprovar el curs és necessari obtenir com a mínim 5 punts sobre 10 en la mitjana de les tres activitats (aplicada la corresponent ponderació) i com a mínim 4 punts sobre 10 en la prova escrita. En el cas que no s'aconsegueixi aquesta nota mínima, l'estudiant podrà presentar-se a l'examen de recuperació.

En cas que l'estudiant cometi qualsevol tipus d'irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, aquest serà qualificat amb 0, independentment del procés disciplinari que pugui derivar-se d'això. En cas que es verifiquin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

Si durant la realització d'un treball individual d'avaluació en classe el professor/a considera que l'estudiant està intentant copiar o se li descobreix algun tipus de document o dispositiu no autoritzat, aquest suspènndrà l'assignatura. Es considerarà que un treball ha estat "copiat" quan es reproduïx el tot o una part significativa del treball d'un altre/a company/a. Es valorarà que un treball o activitat ha estat "plagiat" si es reproduïx una part d'un text com a propi sense citar a l'autor. Cap acte d'avaluació en el qual s'hagin trobat irregularitats és recuperable.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Presentació oral a classe	20%	2	0,08	5, 6, 7, 12, 14, 17, 20
Prova escrita presencial	50%	2	0,08	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20
Treball de curs individual o en equip	30%	2	0,08	5, 6, 7, 12, 14, 17, 20

Bibliografia

- Águila Escobar, Gonzalo 2016. "Del español del norte al panhispanismo un viaje transatlántico de ida y vuelta", *Revista Letral*, N.º. 16, 2016, pp. 121-129.

- Aleza Izquierdo, Milagros y José Mª Enguita Utrilla (coords.) 2010. *La lengua española en América. Normas y usos actuales*, Valencia, Universitat de València.
- Alonso, Amado 1953. *Estudios lingüísticos. Temas hispanoamericanos*, Madrid, Gredos.
- Alvar, Manuel (ed.) 1996. *Manual de dialectología hispánica. El español de América*, Barcelona, Ariel.
- Alvar, Manuel 2000. *América. La lengua*, Valladolid, Universidad de Valladolid.
- ASALE 2010. *Diccionario de americanismos*, Madrid, Santillana.
- Centro Virtual Cervantes. Congresos de la lengua: <http://congresosdelalengua.es/>;
<http://cvc.cervantes.es/obref/congresos>
- Cestero Mancera, Ana M^a, Isabel Molina Martos y Florentino Paredes García 2006. *Estudios sociolingüísticos del español de España y América*, Madrid, Arco Libros.
- del Valle, José 2005. "La lengua, patria común: política lingüística, política exterior y post-nacionalismo hispánico", en: *Studies on Ibero-Romance Linguistics Dedicated to Ralph, Roger Wright and Peter Ricketts*. Newark (Del): Juan de la Cuesta, 391-416.
- del Valle, José (ed.) 2007. *La lengua, ¿patria común?. Ideas e ideologías del español*, Madrid, Iberoamericana / Vervuert.
- Fontanella de Weinberg, María Beatriz 1992. *El español de América*, Madrid, Mapfre.
- Frago, Juan Antonio & Franco, Mariano 2001. *El español de América*, Cádiz, Universidad de Cádiz.
- García Mouton, Pilar 2003. *El español de América, 1992*, Madrid, CSIC.
- Granda, Germán de 1994. *Español de América, español de África y hablas criollas hispánicas. Cambios, contactos y contextos*, Madrid, Gredos.
- Haensch, Günther 2001. "Español de América y español de Europa (1ª parte)" *Panace@* Vol. 2, nº 6, diciembre, pp. 63-72. http://www.medtrad.org/panacea/IndiceGeneral/n6_G_Haensch.pdf
- Haensch, Günther 2001. "Español de América y español de Europa (2ª parte)" *Panace@* Vol. 2, nº 7, diciembre, pp. 37-64. http://www.medtrad.org/panacea/IndiceGeneral/n7_G_Haensch7.pdf
- Lipski, John M. 1994. *El español de América*, Madrid, Cátedra.
- López García, Ángel 2020. "Monocentrismo y policentrismo en la lengua española", en *Lingüística hispánica teórica y aplicada. Estudios léxico-gramaticales didácticos y traductológicos*, Nowikow W., López González A.M., Pawlikowska M., Baran M., Sobczak W. (eds.), Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź-Kraków (2020), pp. 185-205, doi: 10.18778/8220-201-4.14
- Malmberg, Bertil 1992. *La América hispanohablante: unidad y diferenciación del castellano*, Madrid, Istmo.
- Medina López, Javier 2002. *Lenguas en contacto. Cuadernos de Lengua Española*, Núm. 47. Madrid, Arco Libros.
- Moreno de Alba, José G. 1988. *El español en América*, México, FCE.
- Moreno de Alba, José G. 2007. *Introducción al español americano*, Madrid, Arco Libros.
- Moreno Fernández, Francisco (2017) *Las variedades de la lengua española y su enseñanza*. Madrid, Arco Libros.
- Muñoz-Basols, Jvier, Nina Moreno, Inma Taboada y Manel Lacorte (2017) *Introducción a la lingüística hispánica actual teoría y práctica*, Nueva York, Routledge.
- Oesterreicher, Wulf 2002. "El español, lengua pluricéntrica: perspectivas y límites de una autoafirmación lingüística nacional en Hispanoamérica", *Lexis* (Lima), 26/2, 275-304.
- Palacios, Azucena (coord.) 2008. *El español en América. Contactos lingüísticos en Hispanoamérica*, Barcelona, Ariel.
- Quesada Pacheco, Miguel Ángel 2008. "De la norma monocéntrica a la norma policéntrica en español. Algunas reflexiones históricas según testimonios y actitudes lingüísticas". *ANPE. II Congreso nacional: Multiculturalidad y norma policéntrica: Aplicaciones en el aula de ELE*, 26-27/09-2008. <http://www.doredin.mec.es/documentos/00820092000287.pdf>
- Ramírez Luengo, José Luis 2007. *Breve historia del español de América*, Madrid, Arco Libros.
- Vaquero, María 1996. *El español de América I. Pronunciación*, Madrid, Arco Libros.
- Vaquero, María 1996. *El español de América II. Morfosintaxis y léxico*, Madrid, Arco Libros.

Programari

No és necessari cap programari en específic.